

(המשך מעמוד 29)

תיו, המפר פקודות או "מפרש" אותן בצורה הגובלת בהפרה. שום גוף קולקטיבי אינו אוהב איש כזה, וצמרת צה"ל לא יצאה מכזה זה. היחס אליו בצה"ל דמה ליחס המושב של אמו. את דעתם של רבים מעמיתיו ביטא פעם עור וייצמן, שגם יחסיו שלו עם אריק הם דו-ערכיים, בעלי עליות וירידות רבות. "הוא דומה למיכל של חומצת-גופרית", אמר. "אפה שלא תשים אותו — החומצה תאכל תחילה את המיכל, ואחר כך את כל מה שמסביב". בעיני אריק עצמו נראו ערכות מסוג זה עוזר משוער, תגובה זדונית של בנר-אדם קטנים המקנאים באיש גדול מהם, קנניה של הכי נונים החוששים מפני עזיבתו של המנהיג הטבעי.

בשנות ה-60' עברו על אריק שורה של אסונות, שהיו יכולים לשבור אדם אחר. עד אז נפצע אריק רק באופן גופני. אחרי שנפצע במלחמת העצמאות, נפצע שוב ב-1955. הוא פיקד על הצנחנים בהסתערות על המוצבים המצריים בסבחה, ליד גיזנה, בגבול הדרומי. בתום הקרב נקרא צפונה, לפקד על פעולה לחטיפת קצין בסוריה. ליד באר-שבוע התחפר הג'יפ שבו נסע, ואריק נפצע. מכיוון שחשש שמא יטושטשו חושיו, סירב לקבל הרדמה, וכך נתפרו הפצעים בלי הרדמה, כמו שקרה לו בילדותו. הוא המשיך בדרך צפונה, לפקד על החטיפה. שתי צלקות בפניו, בשפתו העליונה ולדיו עיניו השמאלית, מזכירות עדיין פציעה זו. ב-1961 קרה לו אסון הרבה יותר חמור. אשתו, מרגלית, אחות פסיכיאטרית בכירה, שאותה הכיר ב-1952, בעת שהיה סטודנט בירושלים, ערב קריאתו ליוזמה 101, נהרגה כתאונה בדרך לירושלים, בהשאירה לו בן פעוט, גור.

כעבור שנה נשא אריק לאשה את אחותה של מרגלית, לילי, שילדה לו שני בנים נוספים — עמרי (כיום בן 17) וגילעד (14 וחצי). עומרי עומד להתגייס בשנה הבאה לצבא, שעליו ממונה עתה אביו. ערב ראש-השנה 1969 אירע אסון שני. גור שיחק ברובה-ציוד ונהרג מכדור שנפל ממומו. לילי היא דמות מרכזית מאוד בחייו של אריק. היא צמודה אליו, בדרך כלל, בכל שעות היום, כשאניו

אריק תולה מדיו ביום שיחרורו מצה"ל

בתפקיד המונע זאת. גם אז הוא מטלפן לה כמה פעמים ביום. רק לאחרונה, משכנסה להריון, חדלה זמנית מללוות אותו לכל מקום. לילי שרון היא ההיפך מפמיניסטית. היא חיה עם בעלה ולמענו. עומדת לצידו בכל, דוחפת אותו קדימה, עוזרת לו בדרכיה הנשיות, מודה לחלוטין עב כל מחשבותיו ומעשיו. "אני רוצה להיות רק אשתו של אריק, וכל מה שאהיה חוץ מזה יהיה שולי", אמרה פעם. אריק, איש בודד שאין לו ידידים אמיתיים, זקוק בדיוק לאשה כזאת. אין בזירה הציבורית בני-זוג רבים הדבוקים איש ברעהו במידה רבה רבה. הם נהווים צמד מושלם.

מקל וגזר בעזה

ב ינתיים הוא הפך אלוף פיקוד-הדרום — אחת מעמ" דות-המפתח למי שמבקש להיות רמטכ"ל. הוא שלט במרחב שלו, הכין את הפיקוד למלחמה הבאה.

במרכז מחשבתו עמד הצורך לצלוח במיקרה זה את התעלה ולפרוץ אל תוך מצריים. הוא הכין לכך את הכל, שקל דרכי-גישה שונות. במוחו הצטיירה הצליחה — וכעבור שנים, בנסיבות שונות לגמרי, פעל על פי תמונה זו.

בינתיים ניהל קרב אחר — קרב שהוסיף לתדמיתו כחייזר אכזרי, חסר-מעצורים וברזי טאני. הוטל עליו לשום קץ לפיגועים, שהתריבו אז ברצועת-עזה הכבושה.

הזיכרונות מימי הקרב הזה תרמו הרבה לפחדים של יהודים ובעיקר של ערבים, שליוו השנה את כניסתו של שרון למשרד-הביטחון. החולש על כל השתתים הכבושים.

אריק ניהל את המאבק כמיבצע צבאי לכל דבר. במשך שיבעה חודשים השליט ברצועה את מרותו. לאחרונה ציין בגאווה כי מנע בימים ההם כל פגיעה בציבור האזרחי. הוא לא עצר אזרחים שלווים, לא הטיל עונשים קולקטיביים, לא שלח את החיילים לפרוץ לבתי-הספר — כל שקרה בשנים האחרונות בגדה המערבית. הצבא הגן על הפועלים שיצאו בכל בוקר בהמונם ניהם לעבוד במשק הישראלי בצפון. הערבים לא עוכבו במשך שעות ארוכות ליד מחסומים, שנועדו להטריד ולהשפיל.

אולם זה היה רק תצו הסיפור. החצי השני היה מירדף חסר-רחמים אחרי נושאי-הנשק, חברי האירגונים הלוחמים — ה"מחבלים". אלה נרדפו עד צוואר, נמצאו במחבואים תת-קרקעיים או כשהם מוסתרים בבתים.

ורובם הגדול נהרגו בו במקום. "לא הרגנו שבויים", ציין פעם אריק בסיגנונו היבש, "לא לקחנו שבויים". בתודעת הפוסט-טנינים נרשמו שיבעה חודשים אלה כפרק עקובי-מדם מאין כמוהו.

אריק לא הסתפק במיבצע הצבאי. היו לו דיעות ברורות מאוד על אופן הפיתרון לזמן ארוך. בעוד שדיין ואחרים רצו לפזר את 200 אלף הפליטים שברצועה במחנות קטנים, על פי ההנחה שאז יהיה קל יותר לפקד עליהם, היתה לאריק הצעה נגדית: להקים ברצועה מערכת של התנחלויות יהודיות, אשר ימחישו את הנוכחות הישראלית.

ביולי 1971 באה לעזה מישלחת של שרים, בראשות ישראל גלילי, איש-אמונה של גולדה. אריק קיבל את פניהם בעמידה, בראש גיבעה של חול, ושם, בעמידה, פרס לפניהם מפות שבאו להוכיח את טענותיו. היו מסומנות בהן ההתנחלויות היהודיות שצריכות לקום ברצועה. הוא הציע להעביר חלק מן הפליטים מרצועת עזה לגדה המערבית, לקלוט מיספר מסוים בישראל עצמה, ולשפר את תנאי-המחיה במחנות שיישארו ברצועת-עזה.

השרים לא קיבלו את הצעתו, אולי מפני שרצה לקלוט מיספר של פליטים בישראל. תחת זאת הוחלט, בניגוד לדעתו של אריק, לסלול כבישים רחבים בתוך מחנות הפליטים. לשם כך נהרסו מיבנים רבים, ותושבי-הם הועברו למחנות-פליטים אחרים. כעבור שנים, כשרי החקלאות, הקים אריק את ההתנחלויות שרצה להקים אז. אחרי שבועה חודשים של מירדפים בלתי פוסקים, שברכים מהם השתתף אריק עצמו, קטטה הרצועה. הפיגועים פסקו מזיל. עברו כימיעט עשר שנים לפני שהאירגונים הפלסטיניים הצליחו שוב להקים תשתית לפעולה.

אריק רואה בשיטה זו לקח להוות. עם כניסתו לתפקיד שרי-הביטחון החליט להפריד בשטחים המוחזקים בין הטיפול האזרחי והטיפול הצבאי, שהיו עד כה מאוחדים בידי מנגנון אחד של מימשל צבאי. למנגנון האזרחי ניתנו הוראות לפייס את הערבים, להסביר להם פנים. לשם קץ להשפלה היומיומית, אשר לה הורגלו בידי שליטנות-הכיבוש, ואילו לזרוע הצבאית ניתנה הוראה לפעול נגד המחתרת הלוחמת ללא-רחם. שיטת המקל והגזר.

כמו נידון למות...

ב 15 ביולי 1973 אירעה תפנית בחייו של אריק שרון — והסתבר תוך זמן קצר שהיתה לכך השפעה

רבה על עתיד המדינה, בשני מישורים שונים. האלוף שרון פרש מצה"ל, צא ימים לפני מידחמת יום-הכיפורים, והקים למחרת היום את הליכוד.

הגירסה המקובלת היא שאריק השתכנע סופית שאין לו סיכוי להגיע לכס הרמטכ"ל, וכי על כן החליט לעבור לקאריירה פוליטית. הוא עצמו מכחיש זאת ומרצות. לדבריו ביקש להמשיך בשרותו לפחות במשך שנה נוספת — אולי מתוך תיקוה כי בדרך זו או אחרת יגיע בכל זאת אל היעד הצבאי העליון. אולם הרמטכ"ל, דודו, ושר-הביטחון, דיין, החליטו לשים קץ לקאריירה הצבאית שלו.

כאשר נודע לאריק כי יורשו בפיקוד-הדרום יהיה שמואל ("גורדיש") גונן, מפקד החטיבה המשורינית שהגיעה ראשונה אל התעלה במלחמת ששת-הימים, הוזיח את דיין מפני מינוי זה.

דיין הרגיע אותו: "אולי זה לא טוב, אך השנה לא תהיה מידחמה".

האם היתה מלחמת יום-הכיפורים מתנהלת בצורה אחרת, או שלא היתה פורצת כלל, אילו נשאר אריק בתפקיד? הוא עצמו משוכנע בכך. הוא הזכיר כי במאי 1973 אובחנו סימני-כוננות מצריים למלחמה. צה"ל נקט מייד אמצעי-הזהרות. אריק עצמו עשה שלושה שבועות רצופים בחפ"ק שלו בבלוזה. כשהבחינו המצרים בכוננות של צה"ל, דחו את המיבצע.

אילו כיהן אריק באוקטובר 1973 בתפקיד אלוף-הפיקוד, יתכן שהיה חוזר על כך, ויתכן שהמלחמה

אריק עם לילי וגילעד בחווה אחרי שיחרורו, לפני מלחמת יום-הכיפורים

היתה נדחית שוב. אך גורדיש, שהיה חדש לגמרי בתפקידו, לא היה רגיל לעמדת-פיקוד כה גבוהה. הוא לא שש בשטח כמו אריק. על כן קיבל את הערכת המטכ"ל שהמצרים עוסקים רק בתימרון. כאשר בוטלה גם הכוננות המוגבלת, נסע צפונה לחופשה. כאשר הלמו המצרים, היה הקו הדליל בלתי-מוכן לחלוטין.

בינתיים היה אריק שרון עסוק בקרב שונה לגמרי.

כשפרש מן הצבא, בעל כורחו, סירב להשתתף בכל מסיבת-פרידה שהיא, מן הסוג הנערך בצה"ל תמיד כשמפקד בדרגה כזו פורש. הוא לא היה מוכן לשמוע שבחים מפיהם של דודו ודיין, אשר להם רחש טינה עמוקה. לדבריו השתתף בשעתו במסיבת-פרידה כזאת למרדכי ("מוטי") הוד, מפקד חיל-האוויר, כשנקרא הוד לקום ולקבל את השעון המסורתי, הניתן כשי פרש. הוא הלך לקראת הרמטכ"ל, "ברגליים כושלות, כמו נידון למות אל הגרדום".

אריק לא רצה לעבור חוויה זו. לא היו מסיבות-פרידה, ואת השעון קיבל הביתה. הוא תלו עתה על קיר בוויולה שלו בחווה.

כבר למחרת היום ביצע את התוכנית הפוליטית שהכין לעצמו. כנראה, מראש. הוא כינס מסיבת-עיתון נאים, וקרא להקמת ליכוד של תנועות-החרות והמיסלגה הליברלית (שכבר היו מאוחדות במיסגרת גח"ל) ושתי מיסלגות קטנות אחרות. כשנשאל כיצד מימן את מסיבת-העיתונאים, אמר: "מכרתי כמה ערימות-קש"!

היתה זאת דוגמה ראשונה לשיטת-הפעולה הפוליטית של הכוכב החדש. הכל לענין ל"תינוק הפוליטי", אך הוא כפה את יוזמתו על הכל. הפוליטיקאים המיקצועיים היסטו, כרגיל, העמידו תנאים, התפתחו, הלחץ הציבורי ששורר עליידי אריק, כאשר פנה אל דעת-הקהל מעל לראשי המיפלות, לא השאיר לאיש מהם מנוס. הליכוד קם, ובזכות הצלחה זו נבחר אריאל שרון, ערב ראש-השנה 1973, לאישי-השנה תשל"ג של העורט הזה.

במעשה זה הוחל בתהליך שהולך כעבור ארבע שנים את המהפך, ושעמיק אותו כע" בור שמונה שנים.

היו סיבות רבות לעליית הימין לשלטון בישראל. אך התדמית של הליכוד החדש, המודרני, שופע-הכוח, כהתגלמות הימין החדש, מילא תפקיד חשוב בהכשרה הקרקע לכך.

אריק עצמו הצטרף יחד עם אשתו, לילי, למיפלגה הליברלית. מכיוון שלא היו בה כבר אז מנהיגים בולטים, קיווה, כנראה, ליטול לידו באופן אוטומטי את המנהיגות. (המשך בעמוד 33)